

XIII. EVF. * SZAM 276
Cluj-Kolozsvár, 1930
december 17 Szerda
5691 ÉV - Kiszlev 2°

Ara 5 lej

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Str. Baron L. Pop (v. Brassai
ucea) 10 szám. Telefon 9-77

ELŐFIZETESI ÁRAK:

Felévre 600 lej
Negyedévre 320 lej
Egy hónapra 110 lej

KÜLFÖLDI
ELŐFIZETESI ÁRAK:

Egy óra 1 dollár (vagy ennek
megfelelő pénznem)
Egy évre 10 dollár
Hirdetések tarifa szerint
vétetnek fel

Az Uj Kelet az egyetemes
és bányászati zsidóság politikai
napilapja
Cikkeink utánnomását csak a
forrás megjelölésével engedjük
meg
Kéziratokat nem küldünk vissza
megőrzésükre nem vállalkozunk

BUDAPEST

497

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Cuza professor a szószéken

Hat teljes órán át foglalta le magának a képviselőház szónoki emelvényét Cuza professor, a romániai antiszemitizmus kiapadhatatlan energiája apostola. Természetes dolog, hogy a hat órától öt és felet a zsidókérdés taglalásának és „elintézésének” szentelt a 75 éves jasi professor, akit tragikomikus expositiójában nem tudott megzavarni sem a többségi képviselők gúnyolódó kórusa, sem pedig a jelenlévő miniszterek felhaborodott replikái. Hogy el ne felejtjük, mindez az uralkodói trónbeszédre adandó válaszirat vitájának során történt, amely trónbeszédben a király jogegyenlőségről és a harmónikus együttélés feltételeinek garانتálásáról biztosította a kisebbségeket, közöttük természetesen a zsidókat is és a sulyos gazdasági viszonyokra való tekintettel együtt működésre hívta fel az ország összes polgárait és Románia összes politikai erőit.

Erre a legmagasabb felhívásra Cuza professor is kötelességének érezte válaszolni. És válaszolt. Hat órán keresztül. A képviselők egyidejű hallgatták a szónoki emelvényen fel s alá járkáló fehér kecskeszakállas embert, aki aranykeretes csipetjé mögöl hol mérges, hol fenyegető pillantásokat lövelt a szociáldemokrata és a zsidó parlamenterek padsorai felé. De azután az ülésterem hamarosan kiürült. Cuza professor ez sem zavarta. Husz képviselő előtt is kifejtette az antiszemita liga programját s felsorakoztatta mindazokat a vádakokat, amelyeket a fajvédelem teoretikusai és a hírhedt Cion bölcsőinek jegyzőkönyvei a zsidóság ellen esatorba állítottak. A vérvádtól kezdve a világhatalomra való törekvésig mindent a szerencsétlen zsidó nép terhére irt a professor ur, nem feledkezve meg természetesen a népszövegségnek, mint „zsidó intézménynek” méltóságáról sem. A zsidók idézték elő a világháborút, ugyancsak ők diktálták a békeszerződéseket. A zsidók — hirdette meg Cuza — a kapitalista termelői rend tulajdonképpeni szervezői s mint ilyenek, elsősorban felelősek a mai világért. De — folytatta tovább — ők sziták azokat a szubverzív mozgalmakat, amelyek a mai társadalmi és erkölcsi világrend megdöntését célozzák. Mindezeknél fogva tehát a zsidókat ki kell izzni az országból s ez meg is fog történni, mihelyt a jasi professor megkapja a megbízatást kormány alakítására. Palesztinába viszont nem szabad őket engedni, mert Palesztina a keresztényeké, meg az araboké. Cuza professor azon a véleményen van, hogy Uganda felelne meg leginkább a zsidó kolonizáció céljainak.

Kár volna Cuza professor okfejtésével és vádjával vitába szállni. És nyaktörő vállalkozás volna a logika vonalát megkeresni a professor zsidóellenes vádjainak tarka sokaságában, amelyben annyi az ellentmondás, hogy egyik állítás automatikusan és önmagától cáfolja meg a másikat. Az az állandóan felviharzó derűtség, amellyel a többségi képviselők Cuza professor bombáit fogadták, megfelelő értékelése volt ennek a beszédnek, amely minden bizsonnyal teljesen visszhang nélkül maradt volna, ha Cuza történetesen nem rándul ki a külpolitika vizeire is. Ennél a pontnál azután Madgearu földművelésügyi miniszter szükségesnek látta közbelépni és kioktatni az antiszemita apostolt arról, hogyan gondolkodik a külpolitikai problémákról az antiszemitaival össze nem tévesztendő román hazafi.

Cuza ur megható logikával egy a háború előidézéséért, mint a békeszerződések megkötéséért a zsidóságot tette fele-

Miért nem csinált a kormány kisebbségi statutumot?

Landau zsidó képviselőnek nem engedték meg, hogy válaszoljon Cuza hatórás beszédére

Polizu Micsunesti a felirati vita előadója kijelenti, hogy a kisebbségek meg lehetnek elégedve sorsukkal

„A zsidóknak jó dolguk van, aminek bizonyítéka, hogy Cuza a kormányt támadja”

Bucuresti-Bukarest, december 16. A kamara keddi ülése Cuza professor két napos parlamenti szereplésének jegyében zajlott le. A kamara elnöksége két napot keresztül összesen hat óráig hagyta beszélni Cuza professzort, aki a legfantasztikusabb rágalmat szórta a zsidóságra. Landau képviselő ma válaszolni akart Cuza rágalmaira, azonban a zsidó képviselőt nem hagyták szóhoz jutni. Ezt az „egyenlő” bánásmódot Jorga professor úgy magyarázta, hogy jobb, ha nem beszél a zsidó képviselő, mert csak provokálna. Ezt más szóval annyit, hogy egy sulyosan meg támadott népnek már a védekezése is provokáció.

Másik jellemző momentuma a kamara ülésének a felirati javaslat előadójának beszéde volt, aki két — enyhén szólva — meglepő megállapítást kockáztatott meg. Az egyik, hogy a zsidók nem is akarnak kisebbség lenni, a másik, hogy a zsidóknak nincs okuk panasza. Polizu-Micsunesti azzal bizonyította a zsidóság mélyesége megelégedését, hogy ime Cuza folyton támadja a kormányt, jelölve annak, hogy a kormány minden kívánságát teljesítette a zsidóságnak.

A parlament üléséről szóló tudósításunkat egyébként itt adjuk.

Fagure replikája Cuza szóadatarára

Napirend előtt dr. Lupu a szamosmegyei paraszток helyzetéről interpellál, akiknek egymilliárd adósságuk van. Vasileseu az ügyvédi taxák csökkentését kéri. Ezután átérnek a napirendre.

Az első szónok Fagure Emil, aki válaszol Cuza két napos beszédére.

— Cuza volt az egyetlen ember — mondja — a parlamentben, aki támadni merete a békeszerződéseket, amelyek az ország alapját képezik.

Cuza: Ön nem kompetens ebben a kérdésben.

Fagure: Az ön intellektuális felsőbb-ségére misem jellemzőbb, hogy tanítványainak megfélekezésére a csendőrséget kell kirendelni. Az ön beszédében hallottam először a román parlamentben olyan hangokat, amelyek Franciaország ellen irányulnak. Románia ér-

dekei szorosban kapcsolódnak egybe Franciaország érdekeivel és ennek a baráti viszonyoknak a megszakitása katasztrófába döntheti az országot.

Mironescu többségi képviselő: Ön elfelejti, hogy Cuza ur a román parlament legnagyobb tekintélye. (Derült-ség).

A vita folytatódik Fagure, Cuza és Madgearu között.

Fagure: Akadt egy ember, aki Titulescut támadta, pedig ennek az embernek abszolút tekintélyét senki még nem merete kétségbevonni. A Népszöveget is támadta Cuza, amely felé az egész román nép a legnagyobb bizalommal tekint. Tardieu nemrégiben a békeszerződések revíziójának kérdéséről beszélt és kijelentette, hogy a békeszerződések revíziója új háborút

idézhet elő. Briand hozzátette, hogy a háború után viszont csak a forradalom következhetik. Egészen mélyenfekvő dolgok ezek, amelyeket Cuza lelkiismeretlenül érintett. Javasolja, hogy táviratot küldjenek a Népszöveghez és felolvassa ennek a táviratnak a szövegét.

Jorga tiltakozik a távirat elküldése ellen, mert a Népszöveg és Románia közötti viszony a külföld előtt nyilvánvaló és Cuza támadása ezt semmiben sem befolyásolja. Az elnök Tonescu kijelenti, hogy mintán a távirat nem lett a házszabályok értelmében előterjesztve, azt leveszi a napirendről. Ezután bejelenti, hogy Polizu-Micsunesti a felirati javaslat előadója, tartja utolsó beszédét a válaszfelirat kérdésében.

Landaut megakadályozták beszéde elmondásában

Az elnöknek erre a bejelentésére izgatottan ugrik fel székéről Landau cionista képviselő, aki hevesen tiltakozik az elnök enunciaciója ellen.

— Feliratkozom ma, hogy a zsidó népkisebbség nevében hozzászóljak Cuza hat órás parlamenti beszédéhez. Ha Cuzát hat órán át engedték beszélni, nekem is adjanak időt.

Cuza: Ne hasonlítsa magát össze velem.

Landau: Szégyenkezmem kellene, ha egy ilyen örültelt eltűrném az összehasonlítást. (Derült-ség.) De tiltakoznom kell az ellen, hogy nem adnak alkalmat arra, hogy beszédemet elmondhassam.

A zsidóság válasza: provokáció

Jorga: Önök az ilyen magatartással csak provokálnak és megbolygatják a parlament rendjét. Hagyják a dolgokat elsimulni, hogy folyanak a maguk medrében tovább nyugodtan.

Végül Tonescu megvonja Landautól a szót és Polizu-Micsunesti kezdi meg beszédét. Az elnök fellépése élénk megbotránkozást keltett a kisebbségi

padsorokban, ahol viharos tiltakozások hangzottak el.

„A kisebbségeknek nagyon jó dolguk van”

Polizu-Micsunesti foglalkozik az ellenzéki pártoknak a válaszfelirati javaslatához elhangzott beszédeikre, majd rátér a kisebbségi pártokra.

— A kisebbségek nem fogadták el a válaszfelirati javaslatot. Ennek az oka csak az, hogy a trónbeszéd nem tett említést a kisebbségi statutumról.

Dr. Willer: Természetesen, hiszen ezt a törvényt már két éve ígérik nekünk.

Micsunesti: Ha a magyarok helyzete olyan rossz volna, mint ahogy azt ők állítják, akkor jogosult volna ez a magatartás. De a kisebbségeknek minden joguk meg van, különösen iskolai és konfeszionális ügyekben az autonómiajuk tökéletes. Nagyobb a szubvenciójuk, mint a többségi egyházaknak. Hogy a kormány nem adott jogi statutumot a kisebbségeknek, annak oka az, hogy a kisebbségek jogi szemé- (Folytatása a 3-ik oldalon.)

lössé. A világháborút ugyan nem a zsidók csinálták, viszont Nagy-Romániát kétségtelenül a háború teremtette meg és ha per absurdum feltesszük, hogy a szörnyű világégést csakugyan a zsidó maffia idézte elő, úgy Cuza professor ur hálát kellene adjon a zsidóknak az évszázados román nemzeti álmok valóra váltásáért. Ugyancsak a zsidó maffia felelős Cuza szerint a békeszerződése-kért is. Igaz ugyan, hogy sem Wilson, sem Clemenceau, sem Lloyd George nem zsidók, ez azonban nem változtat azon a tényen, hogy éppen a Cuza által lezsidózott békeszerződésekben van lefektetve a megnagyobbodott Románia új határainak nemzetközi jogi szentesítése és a provinciák egyesülésének elismerése.

Cuza professor ur szerint persze a Népszöveg is egy sötét zsidó maffia,

amely burkolt szövetezés a keresztény államok ellen. Egyelőre azonban ez a maffia az egyetlen nemzetközi fórum, amely óriási erőfeszítéseket tesz, hogy összhangot teremtsen a különböző hatalmi érdekek között és biztosítsa a béke művét. A Népszöveg az egyetlen garanciája ma a békének, amelyet Cuza professor ur mindenáron fe akar dönteni, amikor Hitler 107 kampókereszt-sének kedvéért a jelenlegi német határok revízióját követeli. Akadtak azonban képviselők, akik felhívták Cuza figyelmét arra, hogy a békeszerződések egymással szoros kapcsolatban lévő, egy seges komplexumot képeznek és nem lehet egyikhez sem hozzányulni, anélkül, hogy ez maga után ne vonná a békeszerződések építményének összeomlását.

Cuzát azonban az efféle szempontok

nem zavarják, ha arról van szó, hogy a nemzetközi antiszemitizmus ügyét előre lehet vinni akár egy lépéssel is. Hogy szemernyi logika sincs abban, amit mond? Hogy Románia felsőbb érdekei ellen való a program, amelyet hirdet? De hát ezek csak nem olyan szempontok, amelyek Cuzánál számitásba jöhetnek. Egy kis inkvizíció kedvéért Cuza aligha nem Nagy-Romániát is hajlandó feláldozni. Legalább is erre enged következtetni a kamarában kifejtett programja, amelyről minden ellentmondásai ellenére sem lehet bizonyos tiszteletreméltó következetességet elvitatni. Mert ha negyven éven keresztül ezeket az ígéket hirdette Cuza professor, ilyen előrehaladott korban már valóban nem lehet kívánni tőle, hogy különbet produkáljon, mint ifjúságának teljében.

u Pop
Kornis-u.) 2
zszi
ben
m stb. stb.
en
den vevőnk-
vásárolnak
renként
b ársin!!!
defésch
00 és szörme gal-
ók, V. Jánky, Fő
ér egy izléses kézi
Fisch Böske kézi-
alom u. 16.
(elszakíthatatlan)
tőlők Boskovics-
15.
ESS-
ok ארצה נשר
an Romániában
bázsirt, libabört,
mennyiségim-
eljen a címre!
ORADEA
iteazul 11
o napiáron vesz
gyár, Kornis uccs
ett.
erfekt román, né-
gyorsíró. Ajánla-
kiadóba kéretnek.
ékén száraz pince-
teresek. Cim Hosz-
terem! Rendkívü-
nes kiszolgálás. A
át készítményeim-
uj, Calea Regala
r és csipkevarró-
a kiadóban.
izraelita konfek-
benősülne konfek-
Csak komoly le-
falbis arumin” jel
ATION
i száma
ál, CLUJ
eteg csodás kivi-
et, illusztráció, ér-
Postán utánvét.
ZLET LELKÉ:
UJ KELETBEN

Kell-e a kisebbségeknek statutum?

(Az I-ső oldali cikk folytatása.)

Iyeknek akarják magukat minősíteni, ami pedig azt jelenti, hogy államot akarnak kreálni az államban. Ascaratti a Népszövetség kisebbségi bizottságának szakértője olyan jelentést nyújtott be, amely teljesen fedi a román kormány álláspontját.

London: Asearati ur egyetlen kisebbségi képviselőt nem kérdezett meg.

Micsunesti: A kisebbségi statutum kérdésében egyébként a kisebbségek nem képviselnek egységes álláspontot. A Bukarester Zeitung egyik legutóbbi száma például cikket közöl a kisebbségi statutum ellen.

Willer: Ez a cikk Brantsch Rudolftól ered.

Hanz Ottó Roth: Brandtsch Rudolf cikkével a német párt nem azonosítja magát annál is inkább, mert a párt még nem szögezte le álláspontját ebben a kérdésben.

Micsunesti: Nem a Bukarester Zeitung az egyetlen kisebbségi lap, amely tiltakozik a statutum ellen. A Temesvári Hírlap is írt ilyen cikket.

Miért küldték ki Pop Ghita külföldre?

Dr. Fischer Tivadar: Mi a kisebbségi kérdés megoldását akarjuk.

Hanz Ottó Roth: Ha a kormány nem akar statutumot adni akkor miért küldték ki Ghita Popot külföldre, hogy a kérdést tanulmányozza? Miért neveztek ki egy bizottságot, amely a törvényjavaslatot előkészítse?

Madgearu: Az urak elfelejtik, hogy a kormány megváltozott. Maniu ur akarta a kisebbségi statutumot, de Mironescu miniszterelnöknek még nem volt ideje a kérdést tanulmányozni.

A zsidóság — kisebbség

Micsunesti: Van még egy kisebbség Romániában, amely azonban nem is akarja nemzeti kisebbségnek minősíteni magát. Ezek a zsidók.

Dr. Fischer Tivadar: Ez nem igaz!

Micsunesti: A zsidók egyébként is csak adminisztratív panaszokat nyújtanak. Ezeket a panaszokat a kormány orvosolta is. Mindig erőlyes rend szabályokat fogantatosítottunk a zavarásokkal szemben. Igazolják ezt Cuza professzornak a kormány ellen intézett támadásai, amelyben állandóan a diákoknak a zsidók védelmében történő elnyomásáról beszél.

Dr. Fischer Tivadar: Ez még nem jelenti azt, hogy a kormány ténylegesen megtette a kötelességét. Cuza ur csak akkor lesz megelégedve, ha ő lesz a miniszterelnök.

Ezután Micsunesti ismét a többi kisebbségekről beszél és Hanz-Otto Rottal, valamint Willer Józseffel polemizál.

Nimerower főrabbi tiltakozása a zsidó vallás gyűlöletére ellen

A szenátusban Nimerower főrabbi olvasott fel méltóságos deklarációt Cuza-nak a zsidó vallás ellen intézett brutális támadásai ellen.

— Mint a zsidó vallás egyetlen képviselője a parlamentben, mely felháborodással tiltakozom ama kvalifikálatlan hang ellen, amellyel Cuza professzor az állam egyik elismert vallása, a zsidó vallás ellen használt. Az ezred évek óta erkölcsi alapjaiban megengedhetetlen zsidó vallást ért eme sértéseket nem enyhíti az sem, hogy Cuza ur a német antiszemitizmus apostolait idézte, akik éppen úgy nem tudják átérzeni a zsidó vallás erkölcsi erejét, mint Cuza professzor. Ez a vallás ezred évek óta áll és ezred évek óta a maritrok százaai hullottak el érte.

Ezután Nimerower idézte Miron Christea patriarchának legutóbb a vallás közéletéről tartott beszédét, amelyben nemes szavakkal emlékezett meg a zsidó vallásról is.

— Egy budapesti ügyvéd öngyilkossága. Budapestről jelentik: Morelli József dr. ügyvéd öngyilkos szándékkal mellbelőtte magát. Életveszélyes állapotban szállították kórházba. A műtétől függ, hogy életben marad-e?

Harmincöt bankárt tartóztattak le Franciaországban és 181 ellen folyik az eljárás

Párizs, december 16. A francia közvélemény még mindig a bankbukások és pénzügyi botrányok hatása alatt áll. A felizgatott közvélemény megnyugtatóra az igazságügyminiszter

ma egy kommunikét adott ki, amelyben tájékoztatja a közönséget a bankcsalások ügyében megindított eljárásokról.

Az igazságügyminiszter kommuni-

kéjének végén bejelenti, hogy eddig 181 bankár ellen folyik az eljárás, akik közül 35-en letartóztatásban vannak.

Popovici lemondott a tizezer lejes utlevélről?

Gyorstalpaló módon akarja megszavaztatni a kormány a költségvetést

Még hozzá sem kezdtek a vitához és a karácsonyi szünet előtt már meg is lesz szavazva a javaslat

Bucuresti-Bukarest, december 16. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Az „Adeverul” hosszabb cikkben foglalkozik az 1931. évi költségvetés kérdésével. A lap rámutat arra, hogy már december 15-ike is elmúlt és a költségvetési tervezet még mindig nem került a kamara elé. Minthogy a törvényhozó testületek rövidesen kivesszük karácsonyi vakációjukat, most már arra is alig marad idő, hogy a jövő évi budgetet korrektil megszavazzák, nemhogy az egyes minisztériumok költségvetéseinek alapos és gondos megvitatására idő volna.

Vita nélkül fogják megszavazni a költségvetést

— Holott — írja az Adeverul — a költségvetés megvitatására ma inkább szükség lett volna, mint valaha. Az adott körülmények között ugyanis az 1931. évi költségvetésnek mindenekelőtt szociális jellege van, helyesebben szólva szociális költségvetésnek kellene lennie, amely számotvetett az általános pauperizálódásból az államra háruló szociális kötelezettségekkel. Ezzel szem-

ben mi történt? A kormány beteresztett a kamara elé egy költségvetési tervezetet, amelynek végösszege 32 milliárd 600 millió lejben volt megállapítva. De alighogy megkezdődött a tervezet vitája a pénzügyi bizottságban, Ghiulea professor bejelentette, hogy a költségvetésben újabb 1 milliárd lejes megtakarítást kell eszközölni. Nyilvánvaló, hogy a kormány az utolsó pillanatban mégis szükségesnek látta Auboin külföldi ellenőr kivánságait honorálni, holott az erőszakos megtakarítások könnyen visszafelé süülhetnek el.

Dilettáns módon oldották meg a költségvetési nehézségeket

— Mindenesetre meg kell azonban állapítani, hogy a kormány dilettáns módjára igyekezett a költségvetés összeállításával kapcsolatosan felmerült nehézségeket megoldani. A tüdőbetegektől csipett le 100 milliót, az utlevélre igyekeztek fantasztikus illeteket kivetni, ahelyett bátorsága volna ténylegesen megszüntetni az

egy-egy minisztériumoknál a különböző színekurákat

Az „Adeverul” kérdi végül, hogy a kormány meg akarja-e fosztani a parlamentet attól a lehetőségtől, hogy a költségvetési tervezet hozzászóláson? A költségvetési tervezet parlamenti vitája már csak azért is fontos lett volna, mert ha csakugyan amputálni kell a költségvetésből, ugy ez a parlament és nem a helyzetet nem ismerő külföldi ellenőr feladata.

Nem lesz tizezer lej az utlevél?

A „Cuvantul” jelentése szerint nagy feltűnést keltett, hogy a kamara pénzügyi bizottsága elhalasztotta az utlevélilletek felemeléséről szóló vitáját. A lap szerint valószínűnek látszik, hogy Popovici pénzügyminiszter más uton igyekszik az utlevélragasztástól remélt 250 millió lejt behajtani és amennyiben ez sikerül, egy a javaslat nem is fog a parlament plénuma elé kerülni, annál is inkább, minthogy a pénzügyi bizottság tagjai en blokk a javaslat ellen foglaltak állást.

A Mironescu-kormány csak a költségvetés megszavazásáig marad hivatalában?

A nemzeti parasztpárt sürgeti Maniu hazatérését. Blank Arisztid cáfolja, hogy pénzügyminiszterséget vállalna a „személyiségek” kormányában

Bucuresti-Bukarest, december 16. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A bukaresti sajtó az utóbbi időben egyre gyakrabban foglalkozik a kormány közeli távozásának kérdésével. George Bratianu lapja, a Miscarea, azt írja, hogy a jelenlegi kormánynak szabott megbízatása van: a költségvetés megszavazása. Ennek megtörténte után Mironescu rövidesen be fogja nyújtani lemondását, már csak azért is, mert a jelenlegi kormánynak nincs kellő tekintélye és homogén parlamenti többségre sem támaszkodhatik. Elegendő volna Maniunak egy háromszavas távirata ahhoz, hogy a Mironescu-kormány máról-holnapra eltűnjék a helyéről.

Ami a kormányutódlás kérdését illeti, a Miscarea azon a véleményen van, hogy az új kormány nem a jelenlegi parlamenti többségből fog kikerülni, miután „éppen elég tehetséges politikus áll az uralkodó rendelkezésére...”

Maniu kölcsönről tárgyal Bécsben

A „Curentul” értesülése szerint

egyébként Maniu Gyula Bécsből valamelyik földközi tengerparti fürdőre utazik, hogy kuráját befejezze és 3 hónapos szabadságának letelte előtt vissza fog térni az országba. Maniu visszatérését reklamálják türelmetlenül nemzeti parasztpárti körökbe, mert attól tartanak, hogy bomlási folyamat fog a pártban megindulni, ha a kormányról való távozás pillanatát nem a párt érdekeinek megfelelően fogják elhatározni és ha a lemondás alkalmával nem lesz jelen a nemzeti-parasztpárt elnöke.

Az „Adeverul” mai számában foglalkozik a kolozsvári liberálisok lapjának, a „Natiunea”-nak azon hírével, amely szerint Maniu Gyula Bécsben kölcsöntárgyalásokat folytat bizonyos külföldi pénzeszoportokkal. Az „Adeverul” szerint vezető erdélyi nemzeti-parasztpárti körökben nem tudnak, vagy nem akarnak tudni ezekről a tárgyalásokról, mint ahogyan még mindig homály fedi Maniu lemondásának és külföldi útjának igaz okait.

Blank Arisztid cáfol

Néhány nappal ezelőtt egyik buka-

resti lap azt a hirt közölte, hogy a személyiségek kormányának pénzügyminiszterül Blank Arisztidet, a Mármorosech bank vezérigazgatóját szemelte ki az uralkodó. A lap azt is tudni vélte, hogy Blank Arisztidnek aktív szerepe van a személyiségek kormányának előkészítésében, sőt az Argetoianu-intervju megjelenésében is. Ezzel kapcsolatosan Blank Arisztid ma levelet írt az Univerisulnak, amelyben megáfolyja a személyével kapcsolatos kombinációkat. „Semmilyen szerepem, de még csak tudomásom sem volt Argetoianu ur intervjujáról — írja levelében Blank Arisztid — ami pedig a személyiségek kormányában való részvételemet illeti — függetlenül attól, hogy egy ilyen kormányformáció létrejön-e, vagy sem, ismételten le kívánom szögezni, hogy elveimnek és meggyőződéseimnek megfelelően nem vagyok hajlandó ezután sem tárcát vállalni, mert hiszem, hogy hivatalos címek és méltóságok nélkül is hasznára lehetek országomnak.”

— Szívélyes eszmeesere Hindenburg elnök és az új berlini szovjetkövet között. Berlinből jelentik: Hindenburg elnök ma fogadta az új szovjetkövetet, aki üdvözlő beszéd kíséretében adta át az elnöknek megbízólevelét. A követ hangoztatta azt a törekvést, hogy a két ország közötti barátságos viszonyt még jobban kimélyítse s ezzel az általános békét is szolgálja. Hindenburg válaszában ígéretet tett arra, hogy e törekvésében úgy ő, mint a birodalmi kormány támogatni fogja a követet.

— Hirdetéseket, előfizetéseket az Uj Kelet részére felvesz és reklamációkat elintéz: Blum Zsigmond Oradea, Strada Rimanóczy 4., I. emelet.

Ajándék a héber nyelv barátainak

Megjelenik Graetz nagy zsidó története héber nyelven. A hatkötetes történet bolti ára 3400 lejbe fog kerülni

דברי ימי ישראל

Az Uj Kelet olvasói rendkívül kedvező áron szerezhetik meg ezt a hatalmas művet, amennyiben folytatásokban is megvásárolhatják. Minden héten egy-egy kétéves füzet jelenik meg gazdagon illusztrálva, finom papíron. Összesen 52 füzetből fog állni a nagy zsidótörténet. Egy füzet ára 21 lej tehát az egész mű 3400 lej helyett csak 1092 lejbe fog kerülni. Eddig 20 füzet jelent meg. Kapható az UJ KELET könyvostályában

A forrongó Spanyolország sorsdöntő napjai

Spanyolországban mindenki úgy érzi, hogy megkezdődött a döntő ütközet a monarchia védelmezői és a republikánusok között

A forradalmárok győzelmüket hirdetik, a kormány szerint helyreállott a rend. Proklamálták az általános sztrájkot

Párizs, december 16. A francia határvidékre Madridból érkezett jelentések szerint a kormány az ismételtlen proklamált általános sztrájkra az ostromállapot kihirdetésével adta meg a választ. Az egész országban izgalom van, mert mindenki érzi, hogy a döntő összecsapásnak komoly előcsatározásai megkezdődtek. A belügyminisztérium hateres csendőrt összpontosított a fővárosba, hogy a rendbontókkal sikerrel szembe szállhasson és hogy szükség esetén bármely veszélyeztetett helyre irányíthassa. Még meg nem erősített hírek szerint

a forradalmárok ma Madrid közelében közelében néhány a felkelőkhez pártolt csapatot segítőivel két kaszárnyát, egy élelmiszeri raktárt és két hadianyagtelepet birtokukba vettek

és megszállták a főváros repülőterét, ahová állítólag Franco őrnagy, a fogságból idegenbe szökött repülőtestvér légi uton megérkezett, hogy a mozgalmat irányítsa. A kormány erős csapatokat állított szembe a felkelőkkel és a hírek szerint tüzserégi bombázásra is utasította a forradalmárok ellen felvonultatott haderők parancsnokát, amit a parancsnok végre is hajtott s több mint fél órán át ágyuztatta a repülőteret és a kaszárnyákat.

Vannak hírek arról is, hogy a madridi mozgalom is kudarcra végződött és hogy Franco őrnagy újra repülőgépre szállt s ismét elhagyta az országot.

Forradalmi eseményekről és sztrájkincidensekről érkeznek hírek Almeriából, Alicanteből, Valenciából és Barcelonából is. A felkelők és sztrájkolók e hírek szerint vasúti hidakat robbantottak fel, sineket felszedtek és két pályaudvari épületet Elcheben, illetve Murviedróban felgyújtottak. A republikánusok és radikális soraiból, ahol csak tehetik, számos letartóztatást eszközöltek a hatóságok.

A kormány nem feltételezta a helyzetnek

Párizs, december 16. A reggeli lapok madridi jelentései alapján megállapítják, hogy a kormány nem rendelkezik teljes biztonsággal a hadsereg minden csapatostól felett. Nincs kizárva, hogy az általános sztrájk, különösen abban az esetben, ha a vasutakra is kiterjed, a végén is lehetővé teheti a republikánus forradalom győzelmét.

A kormány a mai éjszakai tanács után kommunikét adott ki,

melyben megállapítani kívánja, hogy a felforgatók akciója sehol sem járt sikerrel.

A felkelők sikereiről külföldre kiszivárgott hírek felől a kommuniké azt a magyarázatot adja, hogy a forradalmárok rövidebb ideig birtokban tartottak egy repülőteret rádióállomást s a forradalom győzelméről szóló hamis híradásokat így juttatták el külföldre. A kormánykommuniké hangoztatja, hogy a kormány elegendő karhatalom birtokában ura a helyzetnek.

Helyreállott a rend?

Párizs, december 16. A Havas távirati iroda madridi jelentése szerint Berenguer tábornok miniszterelnök tegnap este két óra hosszat tanácskozott a királlyal, majd nyilatkozott a sajtó képviselőinek. Kijelentette, hogy a kormány állandó érintkezést tart fenn San Sebastian, Barcelona, Santander, Burgos, Sevilla és Valencia hatóságaival. A hatóságok az összes kerületekből megnyugtató jelentéseket közöltek.

A miniszterelnök szerint az országban máris helyreállott a nyugalom.

A kormány a rendbontókkal szemben szigorúan jár el s a hatóságok a radikálisok és republikánusok soraiból számos letartóztatást eszközöltek.

Londonban nagy az érdeklődés

A párizsi Journal hendayi jelentése közli a lisszaboni spanyol pilóták a madridi kormányhoz intézett táviratát, mely szerint a portugál hatóságok a cuanho-vientosi repülőterre visszatért spanyol emigráns pilóták gépét lefoglalták és ellenük eljárást indítanak amitt, hogy a vendégjoggal visszaélve politikai jellegű tiltott repülést végeztek portugál terület felett.

Londonban a két ország közötti gazdasági kapcsolatokra való tekintettel is a legelőkelőbb érdeklődéssel kísérik a spanyolországi eseményeket. A késő éjjeli órákban híre terjedt, hogy a forradalom sikereket ért el Spanyolországban és hogy a királyi család tagjai, akiknek élete is veszélyben forog elhagyták a fővárost

és az országhatár átlépésére készülnek. A londoni spanyol nagykövetség azonnal telefonértesítést keresett a madridi miniszterelnökséggel és a folytatott beszélgetés után a leghatározottabban megafolta e híreket. A

nagykövet szerint a kormány reméli, hogy a rend még ma teljesen helyre áll.

Franco őrnagy visszarepült

Több madridi lap is megírja, hogy Franco őrnagy és pilótái megjelentek a madridi repülőter felett, ahol leszállást akartak végezni. Ez a kísérletük azonban kudarcot vallott, mert a repülőgép-elhárító ütegek koncentrikus tüzelés alá vették a repülőgépet, mire ez kénytelen volt magasabb régiókba emelkedni és nemsokára eltűnt nyugati irányban.

Madridban letartóztatták Miguel Maurot és Pedro Zamorrat, a radikálisok két vezetőpolitikáját.

Las Herras tábornok, a huasai kormánycsapatok Jacában elesett parancsnokának koporsóját bevagonirozták a spanyol főváros felé, ahol gázszempával temetik el.

Madrid, december 16. Spanyol-Markokból az idegen légió két ezredét Európába vezényelték. A hadseregfőparancsnokság az ezredeket Valenciába irányította rendfenntartói szolgálatra.

A belügyminiszter újabb csendőrszempontosítást rendelt el. A spanyol fővárosban a csendőrség létszáma most már a tízezer főt is meghaladja. A kormány déli kommunikéje szerint az országban újabb rendbontási kísérletek nem voltak. Bizonyosra veszik a kedélyek lecsillapodását.

Világkereskedelmi jelentőségű kikötő lesz Haifából

Rövidesen kiépül Haifa—bagdadi vasúti, amelyet Teheránig meghosszabbítanak

Jeruzsálem, december 16. (Az Új Kelet tudósítójától.) A Shell Company haifai fiókintézetének ünnepélyes megnyitása alkalmából Chanceller palesztinai főkormányzó feltűnő beszédében mutatott rá haifai kikötő fejlődésének óriási perspektíváira. Chanceller rámutatott mindenekelőtt is arra, hogy Haifa rövidesen a legkisebb volt, mint Akko. Összehasonlította az akkori kis halászfalut a mai Haifával, amelynek kétségkívül hatalmas jövője van.

— A haifai kikötőt — mondotta a főkormányzó — rövidesen Gennával,

Marseilles-lel és a Földközi tenger többi kikötőivel is konkurrálni fog. A Shell-lerakat megnyitása egyik kezdő etapját jelenti csupán ennek a fejlődésnek, amely annál is bizonyosabb, mint Haifa lesz a mossuli petróleum-források csővezetékeinek végállomása. Remélem, hogy ily módon az Irak petróleum- és olajtermékeinek jelentős része Haifában kerül majd behajózásra.

Chanceller elmondotta ezután, rövidesen kiépítik a Haifa—bagdadi vasutonalat, amelyet majd Teheránig meghosszabbítanak. A perzsa kormány — amelynek érdekében áll a vonal kiépí-

Ugyvédi határ-időnapló 1931

Teljes angolvászkonkötésben 480 Lei

Vidékre utánvétellel küldi:

Lepage, Cluj

tése — máris élen érdeklődik a palesztinai kormányról a kérdés iránt. Haifa lesz tehát rövidesen a legfontosabb forgalmi gócpont nemcsak Palesztina és Transzjordánia, hanem Irak és Perzsia számára is.

Chanceller beszéde után a Shell Company közelkeleti vállalkozásainak vezetője, Martin igazgató számolt be a társaság palesztinai érdekeltségeinek fejlődéséről. A háború előtt a palesztinai petróleum- és benzinfogyasztás jelentéktelen volt még. 1920-ban is alig érte el a fogyasztás a 800.000 gallont. Öt év alatt azonban 1 millió 370 gallonra emelkedett a fogyasztás, 1926-ban és a következő években pedig a 3 és fél-milliót is elérte. Palesztina és Transzjordánia petróleum- és benzinfogyasztása 1929-ben 8 millió 640 ezer gallont tett ki. Ugyanilyen mértékben emelkedett a petróleum melléktermékeinek fogyasztása is. A Shell-Company haifai helyiségei 100.000 négyzetmétert foglalnak el.

Válás után

— Brisson vigjátékának reprize, Horváth Árpád rendezésében a kolozsvári Magyar Színházban —

Brisson harmine évvel ezelőtt írta ezt a vigjátékot, tehát azokban az időkben, amikor még az anyós-viccek és az anyósok miatti elkeseredések divatban voltak. Ma már az anyós nem aktuális. A hivatásos anyósok nagy része életfogytiglani anyósjelöltté változott át: sic transit gloria mundi. Az anyósokra ma már nemcsak a házasságok megfogyatkozása miatt nem lehet építeni vigjátékokat, hanem azért sem, mert a vigjátéki hangulatokat tragikus fordulatok váltották fel.

Eppen ezért nem nagyon érezzük indokoltnak, hogy miért kellett Brisson inkább bohózatnak, mint vigjátékának beillő háromfelvonásosát feleleveníteni, amikor ez a darab sem aktuális, sem pedig a zseniális rendező számára különösebb rendezési lehetőségekkel nem rendelkezik. A „Válás után” a sablonos francia vigjáték-típusok egyik nem is valami tulságosan sikerült változata, amelynek időszereplők fordulatai, az idők és események által feledésbe merített „problémái” a modern nézőt aligha érdekeltetik. Csak természetes tehát, hogy a bohózat előadása semmi különösebb emóciót nem keltett a színház gyér közönségében, melynek minden egyes tagja mintha megérezte volna, hogy ezuttal sovány színházi élményben lesz része.

Horváth Árpád, zseniális rendezői keze ezen a darabon mitsem javított, vagy változtatott. Legfeljebb az előadás zavartalanágán éreztük meg, hogy a betanításban s az összjáték irányításában részt vett. A darab szereplői, ha nem is túlzott igényeket kielégítő, de azért sima és jó előadást nyújtottak. Különösképpen Tóth Elek nagybácsija volt jellegzetes karakterfigura. Leövey Leó pompás színjátszó képességei is jól érvényesültek a tegnapi előadás keretében. Komár Juliska, mint mindig, most is csupa üdeség és báj volt. Betegh Bébi, Ihász Aladár és Miklósi Margit is hozzájárultak a jó előadáshoz (s.)

— A tábla megsemmisítette a Cur Salom per elsőfoku ítéletét. Ismeretes, hogy a Cur Salom per első tárgyalásán a törvényszék elsőfokon alaki okokból elejtette a vádat dr. Gara Ernő és társai ellen. Az ítélet ellen a magánvád fellebbezéssel élt és ugyanakkor egy újabb cikkre is kiterjesztette a vádat dr. Gara Ernő ellen. A tábla helyt adott a fellebbezésnek, utasította a törvényszéket, hogy az eljárást újra megindítsa dr. Gara Ernő és vádlott társai, dr. Kohu Hillel és dr. Pollák Sándor ellen.

Michel politikai

Bucuresti- Uj Kelet politikai anketján a problémákra mutatunk, Michel bator radikális nem legmarkansza. Az alig azonkívül, h vezetője, jel országos zsi is. A képvises magata szerzett s o megtorlatlan antiszemita részben Lan az antiszemi sértő hangot menterekkel

A parlame meg Landau. — Az esen tudni, mit ho kérdeztük — rülne sor, a kell választan — Ha valól a választók u nak — amit pontokból m nek, — mon nép számára. fenn, egy leh politikai mul bennünket. U zsidó politiku sem, aki a r szövetkezésre mely pártjáv amint láthatt hát részben, — Egyetlen séges zsidó b venni részt a ország terüle legalább 150.0 van az orsz nagy része vá részt vehetne a legrosszabb lasztóra lehet választásokon ország terüle adtak le. A z öszszavazatok Ilyen körülm legi fasizta v is 8 képviselő ba, ami teljes tetbe vesszük. a zsidó közös ösztönzik pol

Kis rch — De nem fel, hogy a z zsidó, hanem ja és tegyük választók egy is méltóan k azok, akiket köt, akiket k tartoznak szá — Ime egy Landau — és tovább folyta

— Ha egy önálló zsidó l getné, akkor tendő kisebbs kisebbségekke akik velink nak, mint pé szok, a bukov az erdélyi né gvarok, amen az az állasp blok megala sebbsegeknek. Ujabb kérd

AZ ÁRAK BESZÉLNEK

Karácsonyi nagyvásárunkon!

HELLER & MÓLNAR

DIVATNAGYÁRUHÁZA Kolozsvár, Calea Reg. Ferdinand 15.

Szines férfi-zsebkendők L 9	Ing- és pyjama zsebfűrés - Lei 27	Tennis-flanelek - Lei 25
Divat mosódelének Lei 33	Divat ruha flanelek L 44	Divat cerna barchetek L 49
Mintás ruha selymek — Lei 68	Divat ruha bárszonyok L 85	Sima divat ruhaselymek - Lei 75

Michel Landau, az Uj Kelet ankétján nyilatkozik a romániai zsidóság politikai útjáról

„Csak az önálló zsidó lista vagy a kisebbségi blokk szerezheti meg a zsidóság méltó képviselőjét

A nemzeti zsidóság elvi és nem személyi alapon igyekszik megteremteni a zsidóság egységét, amely önálló kisebbségi politikát kell folytatson egyedül, vagy a többi kisebbségekkel szövetkezve

Bucuresti-Bukarest, december 16. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Ama zsidó politikusok között, akiket az Uj Kelet ankétján az aktuális zsidó-politikai problémákkal kapcsolatban megszólaltatunk, Michel Landau, ez a fiatal és bátor beszarábiai zsidó politikus, a radikális nemzeti mozgalomnak egyik legmarkánsabb alakja.

Az alig 36 éves zsidó képviselő, azonkívül, hogy a beszarábiai zsidóság vezetője, jelentős szerepet tölt be az országos zsidó nemzeti mozgalomban is. A képviselőházban bátor és gerinces magatartásával sok szimpátiát szerzett s ő az, aki soha nem hagyja megtorlatlanul *Cuca* professzornak antiszemita elű megjegyzéseit. Nagyrésztben Landaunak az érdeme, hogy az antiszemita vezér már nem mer sértő hangot használni a zsidó parlamenterekkel szemben.

Az egyetlen út: az önálló zsidó lista

A parlament folyosóján szólítottuk meg Landau képviselőt:

— Az események forgatában nem tudni, mit hoz a holnap; mit gondol — kérdeztük — ha rezsim változásra kerülne sor, a zsidóságnak milyen utat kell választania?

— Ha valóban sor kerülne arra, hogy a választók újra az urnák elé járuljanak — amit egyelőre politikai szempontokból még nem látok valószínűnek — mondotta Landau — a zsidó nép számára csak egy lehetőség forog fenn, egy lehetőség, amelyre a 10 éves politikai múlt tapasztalatai tanítottak bennünket. Ugy hiszem, hogy a komoly zsidó politikusok között nem akad egy sem, aki a múlt tanulságait leszűrve szövetkezésre gondolna az ország bármely pártjával. Ezek a szövetségek amint láthattuk egészen, vagy ha nem, hat részben, esdőt mondtak.

— Egyetlen út áll előttünk: Az egységes zsidó blokk megalakítása és így venni részt a választásokon, az egész ország területén. Számításaink szerint legalább 150.000 zsidó választó polgára van az országnak. Míg ezeknek nagyrésze városokban él, tehát aktív részt vehetnek a választásokon és így a legrosszabb esetben 120.000 zsidó választóra lehet számítani. A legutóbbi választásokon, mint tudjuk, az egész ország területén 3 millió szavazatot adtak le. A zsidó szavazatok tehát az összszavazatok 4 százalékát teszik ki. Ilyen körülmények között még a jelenlegi fasizta választási törvény alapján is 8 képviselőt küldhetnek a kamarába, ami teljesen kielégítő, ha tekintetbe vesszük, hogy a 8 zsidó képviselőt a zsidó közösség legmagasabb érdekei ösztönzik politikai küzdelmeikben.

Kisebbségi blokkban is részt vehetne a zsidóság

— De nem táplálók illúziót. Tegyük fel, hogy a zsidóság egy része nem zsidó, hanem más politikai pártok tagja és tegyük fel, hogy ezek, a zsidó választók egy negyedét teszik ki, akkor is méltóan képviselhetnek bennünket azok, akiket semmilyen paktum nem köt, akiket kizárólag zsidók választottak meg és akik kizárólag zsidóknak tartoznak számadással.

— Ime egy megoldás. — mondja Landau — és rövid szünetet tart, majd tovább folytatja:

— Ha úgy látnánk azonban, hogy az önálló zsidó listát mégis kudarc fenyegetné, akkor beléphetünk egy létesítendő kisebbségi blokkba. Azokkal a kisebbségekkel lépünk szövetségre, akik velünk azonos helyzetben vannak, mint például a beszarábiai oroszok, a bukovinai ukránok és esetleg az erdélyi németek, valamint a magyarok, amennyiben náluk is győzne az az álláspont, hogy a kisebbségi blokk megalakítása életérdeke a kisebbségeknek.

Ujabb kérdést tettünk fel:

— Konfliktusban van-e a Zsidó Parlamenti Klub az Uniunea. Evreilor Románi-nal és ha igen, mire lehet visszavezetni a konfliktus okát?

Landau gondolkodás nélkül válaszol kényes kérdésünkre:

— Valójában közöttünk és az U. E. R. között semmilyen konfliktus nincsen. Ebben a kérdésben nincs másról szó, mint a „Curierul Izraelit” című lap rosszhiszemű és a zsidó közösség érdekeinek szempontjából igen ártalmas támadásairól, amelyeknek tónusa és eszközei felmentenek bennünket az alól, hogy reflektáljunk rájuk.

— Tudatában vagyunk annak a politikai súlynak, amelyet a zsidó tömegek előtt képviselünk, amely most ébredt tudatára, hogy mit jelent az, ha kollektív érdekeit önzetlenül és energikusan képviselik és védik az országházban. Ennek ellenére már többször nyújtottunk békeajánlatot az U. E. R. vezetői felé és ezt nem egyéni érdekből, hanem kizárólagosan a zsidó közösség érdekeire való tekintettel.

— Tudatában vagyunk annak, hogy a közöttünk fennálló feszült viszony kedvezőtlen következményei a zsidóságra hárulnak vissza, mialatt egyre égetőbb kívánságaink előtt mind jobban zárkóznak el a kormányzó körök.

— Néhány hónappal ezelőtt ismét igyekeztünk helyre állítani a békét az egységes zsidó front kiegészítése érdekében. Sajnos, azonban intencióink ez-uttal sem vezetett a kívánt eredményre. Az országos zsidó tanács szeptember havi ülése után néhány héttel a Parlamenti Klub a tanács egyik igen kiváló tagját bizta meg, hogy vegye fel a tárgyalásokat az U. E. R. vezetőivel. A tárgyalások azonban újra kátyuba jutottak. Az U. E. R. vezetői nem tanúsítottak elég megértést a mi intencióinkkal szemben.

Az együttműködés három elvi pontja

— Milyen alapon képzelhető el egy kollaboráció Önök és az U. E. R. között?

— Mindenekelőtt előre bocsátom, hogy mi az U. E. R.-nal való együttműködést föltétlenül szükségesnek tartjuk. Ezt az együttműködést elsősorban nemzeti életünk konzerválása érdekében tartjuk kívánatosnak és éppen ezért, csupán elvi és nem személyi szempontok felett kell egységes álláspontra jutnunk, hogy végre mindannyian egy fronton harcolhassunk a közös zsidó érdekekért. A következőket kérjük tehát az U. E. R.-tól:

1. Ismerje el, hogy nemzeti kisebbség vagyunk.
2. A zsidóság politikai függetlensége az ország bármely pártjától.
3. Önálló kisebbségi politikát folytatni, egyedül vagy a többi kisebbségekkel szövetkezve.

— Amennyiben az U. E. R. vezetői elfogadnák ezeket a feltételeket, semmi és senki más sem állana útjában azonnali kibékülésünknek. Személyi, hiúsági érdekek, szempontok, ebben az esetben nem játszanak szerepet.

A borsai harangok visszhangja

— Végeredményben én optimista vagyok. Oly sok csalódás után úgy hiszem, mindannyian belátnak, hogy csak önmagunkban bízhatunk. Hiszem, hogy a borsai harangok visszhangja el fog jutni az U. E. R. vezetőinek füléhez is és nem fognak tovább kénsni azal, hogy az 1930 július 23-án megalakult zsidó fronton elfoglalják helyüket.

— Az erdélyi zsidósághoz pedig úgy hiszem bátran fordulhatok azzal a meleg felhívással, hogy készüljön fel arra a küzdelemre, amelyet az egységes zsidó fronton kell majd folytatnia. *Hátszegi Ernő.*

Harmincmillió dollár kölcsönt folyósít a Banque de Paris Romániának

Eredményesen fejeződtek be a román kormány legutóbbi kölcsöntárgyalásai

Bucuresti-Bukarest, december 16. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A „Neue Freie Presse” párizsi tudósítójának távirata szerint a Banque de Paris et de Pays Bas, valamint a román kormány képviselői között folytatott kölcsöntárgyalások eredményesen befejeződtek. Mint ismeretes, a kormány egy idejüleg tárgyalta a Banque d'Acceptationnal és a stabilizációs kölcsönt folyósító Blair-esporttal is. A Banque d'Acceptationnal folytatott tárgyalások célja egy, a mezőgazdaság felségítésére szolgáló kölcsön lekötése volt, míg a Blair-esporttól azt kérte a kor-

mány, hogy folyósítsa a stabilizációs kölcsön második részletét is, minthogy a stabilizációs szerződés értelmében a csoport kötelezte magát arra, hogy a 100 millió dollárt kitevő stabilizációs kölcsönt 300 millió dollárra egészíti ki különböző részletekben.

A tárgyalások során, amelyekben a román kormányt Dinu Cesiuanu párizsi követ képviselte, a Blair Bankház visszavonult és kijelentette, hogy nem hajlandó résztvenni a második részlet folyósításában. A tárgyalások vezetését külföldi tőkeek részéről a Banque de Paris de Pays Bas, amely most a

„Neue Freie Presse” értesülése szerint kötelezte magát arra, hogy 7 és fél százalékos kamat mellett 30 millió dolláros kölcsönt folyósít a román államnak.

Az „Adeverul” jelentése szerint Kreuger, a svéd gyufatárszt vezetője ugyancsak Párizsba utazott, hogy résztvegyen a román kölcsöntárgyalásokon. Kreuger a román gyufagyártás koncessziója ellenében kötelezte magát arra, hogy 20 százalékkal részvesz a stabilizációs kölcsön minden újabb részletének kibocsátásánál.

Február 24-ikén Karlsbadban ül össze a Cionista Világkongresszus

Az egész világon hatalmas lendülettel indult meg a sékelkampány

London, december 16. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A cionista világszervezet exekutívója a jövő év február 24-re Karlsbadba hívta egybe a tizenhetedik cionista világkongresszust. Valószínű, hogy a kongresszus tárgyalásait követően, március 3-ikán összeül a Jewish Agency konferenciája is. A kongresszus elé hatalmas érdeklődéssel tekint az egész világ zsidósága, minthogy a legutóbbi kongresszus óta sorsdöntő események történtek a cionista mozgalom életében, kezdve az

1929. augusztusi zavargásokon, folytatva a bevándorlás megszorításán és végezve a Fehér Könyv közzétételén.

A választási harc cionista pártok között máris teljes erővel megindult. A cionista világszervezet 1 millió 100 ezer sékel nyugtát osztott szét ötvenhat ország cionista szervezetei között. Az amerikai cionisták 250 ezer, Lengyelország 180 ezer és Palesztina 40 ezer sékelt vett át eladásra. Huszonöt országban máris megalakultak a sékel és választási bizottságok. A sé-

kel-kampány és a választási harc Erdélyben is kezdetét vette. A sékeltömbök kiosztása már mindenütt megtörtént, az egyes szervezetek között és a napokban megindult az ez évi sékelkampány, amelynek eredményétől függ az, hogy Erdély zsidósága milyen arányban lesz képviselve a tizenhetedik cionista világkongresszuson.

Itt említjük meg, hogy a régi királyi cionisták december 25-én tartják meg konferenciájukat Bukarestben. A konferenciái választások már mindennél lezajlottak és általában az ellenzéki cionista pártok győzelmét eredményezték. Így például Bukarestben a centrum 225 szavazattal szemben (39 százalék) a radikálisok 187, a revizionisták pedig 160 szavazatot kaptak (61 százalék).

— Sztalin fiát letartóztatták? Londonból jelentik: Moszkvai jelentés szerint Sztalin fiát, aki egy hadihajón teljesített szolgálatot és a feketetengeri flotta légénysége körében ellenforradalmi agítációt fejtett ki, Odesszában letartóztatták.

Nem üzleti fogás csak Karácsonyi ajándék a „ELBE” és „HARISNYAHÁZ” 20 százalékos árengedménye

„Elbe”

Calea Regele Ferdinand No. 19.

„Harisnyaház”

Cal. Reg. Ferd. 29. (Kis híd mellett)

emmisítette a Curitételt. Ismeretes, hogy első tárgyalásán az alaki okokból Gara Ernő és társai a magánvadás fellebbezésekkel egy újabb vádat adtak dr. Gara ely adott a fellebbezés törvényszékét. A megindítsa dr. Kohn társai, dr. Kohn andor ellen.

Assan Ali Zade, a szőnyegcsempész, perzsa meghatalmazott-miniszter

Nagyarányu perzsaszőnyeg-csempésztést lepleztek le a kolozsvári vámhatóságok

Letartóztatták Mandel József kolozsvári ügynököt, aki Erdély-szerle csempésztett perzsaszőnyegeket hozott forgalomba

Cluj-Kolozsvár, december 16. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Kolozsváron és Erdély többi városaiban az utóbbi hónapok alatt gyakori vendég volt egy perzsi elköltözött, névszerint *Assan Ali Zade*, aki saját állításai szerint egykor a perzsa kormányának Konstantinápolyban meghatalmazott minisztere volt. *Assan Ali Zade* lebilincselően érdekes elbeszélései, amelyekben az összes világnyelven tudta előadni Perzsiát és Konstantinápoly buja életét, nem tudták elcsaltni az egzotikus idegen körüli homályt, amelybe különösen az burkolta be rendkívül kompromittálón, hogy különböző szőnyeg- és selyemcsempésztési ügyekben vonták több ízben is kérdőre a kolozsvári hatóságok. *Assan Ali Zade* ezelőtt hat héttel volt ismét Kolozsváron, amikor is egy feljelentés kapcsán az ügyészség őrizetbe vette. Még huszonegy óra sem telt el azonban és a perzsa méltóság tisztázta magát az ügyészségen, minek következtében azonnal szabadlábra helyezték.

A meghatalmazott miniszter — mint egy csempésztársaság feje

Assan Ali Zade Kolozsváron Mandel József ügynökkel volt összeköttetésben, akít ugyancsak a perzsa szőnyeg-csempésztésének gyanúja alatt több ízben hallgatott ki a kolozsvári rendőrség és

rendkívül súlyos adatok vannak arra vonatkozólag, hogy Mandel valójában részese volt egy nagyarányú perzsaszőnyeg-csempésztésnek,

amelynek számai az egész ország területére szétágnak és központjában *Assan Ali Zade*, a misztikus perzsa alattvaló áll.

A perzsaszőnyeg-csempésztésre újlag most már a bukaresti vámközpontból hívták fel a kolozsvári vámhatóság figyelmét. Bukarestbe ugyanis névtelen feljelentés érkezett, amely pontosan megjelölte azokat a házakat és raktárhelyiségeket, ahol a csempésztett perzsa szőnyegek találhatóak.

23 eredeti perzsaszőnyeg a Schenkel szállítóvállalat raktárában

A kolozsári vámhivatal *Ivanovic* és *Munteanu* tisztviselőket, a rendőrség pedig *Ghica Jósif* rendőrkormányzó bízta meg a vizsgálat megkezdésével. A hatóság közgei a névtelen feljelentésben megjelölt címeken házkutatásokat tartottak, meglepő eredménnyel.

Az egyik szállító vállalat raktárában huszonegy darab eredeti perzsaszőnyeget találtak,

amelyeket Mandel József raktározott el a cégnél 120 ezer lej zálogköltés ellenében. A vámközégek megállapították, hogy a perzsaszőnyeg-csempésztett árúk és

többmillió értékét képviselnek.

A szőnyeget lefoglalták, Mandel Józsefet pedig azonnal letartóztatták és az ügyészségre kísérték át.

Désén is találtak 6 szőnyeget

A vizsgálat nyomán megállapítást nyert, hogy a szőnyegeket *Assan Ali Zade* szállítja Perzsiából, Mandel pedig erdélyi képviseletét vezeti az egész országrészre kiterjedő apparátussal. A nyomozás számai Dés, Beszterce, Felsővisó és Maramarosziget felé vezetnek és a kolozsvári rendőrség körendelére a hatóságok azonnal bevezették a nyomozást annak megállapítására, hogy ezeken a helyeken kik terjesztik a csempésztett perzsaszőnyegeket. Désről tegnap futott be az első távirati jelentés, mely arról tesz említést, hogy

Désén eddig hat csempésztett perzsaszőnyegnek jöttek nyomára.

Az ország rendőrsége teljes apparátussal folytatja a nyomozást a nagyarányú csempésztésben, amely még szenzációs fejleményekhez vezethet. Nem állapították meg még ugyanis azt, hogy melyik vámhivatalt terheli a perzsaszőnyeg-behozsátása, mert még

ninesenek pozitív adatok arra vonatkozólag, hogy milyen uton kerültek a szőnyegek az országba.

Assan Ali Zade jelenleg a rendőrség információja szerint nem tartózkodik az ország területén. Valószínű azonban, hogy Mandel allandó összeköttetést tartott fenn vele és így sikerülni fog Mandel útján Perzsiá egykori meghatalmazott miniszterének tartózkodási helyét megállapítani. Az így fejleményei elé, különösen az ország szőnyegkereskedői néznek nagy érdeklődéssel, mert a csempésztett perzsaszőnyeg lényegesen olcsóbb áron kerültek forgalomba, mint a legális uton az országba került perzsaszőnyegek, amelyekre horribilis behozatali vám van érvényben.

A magyar-cseh vámkonfliktussal kapcsolatban Prágában már kormányválságról beszélnek

Prágában és Budapesten is életbeléptették az autonóm vámtarifát

Prága, december 16. A csehszlovák kormány két minisztertanácsban is foglalkozott tegnap a magyar-cseh vámkonfliktussal. A második minisztertanács a csehszlovák agrárpárt intranzigens magatartása miatt szintén anélkül ért véget, hogy a kormány tárgyaló delegációjának a magyarokra nézve kedvezőbb utasításokat adhatott volna.

Az éjjeli órákban politikai körökben már kormányválsághíreket is kolportáltak.

Az egészség nem függ a kortól

Lehet valaki öreg és amellett tökéletesen egészséges.

De akár fiatal Ön, akár öreg, ha reumában, csuszban, szélhűdésben szenved, élete valóságos kinszenvedés.

URODONAL

azonban meggyógyítja Önt is, mint ahogyan meggyógyította a hurgysav szerencsétlen állapotainak ezreit.

URODONAL feloldja és könnyen eltávolítja a hurgysavkristályokat, megszüntetve ezáltal a borzalmas fájdalmakat, szétfűri a bilincseket, amelyek megbénították kezeit és lábait és megadja Önnek a lehetőséget, hogy ismét örüljön az életnek.

Kapható az összes gyógyszerárakban és drogériákban. Stab, CHATELAIN, 19 Mari Premii, 2, Rue de Valenciennes, Paris.

DRUGERIA STANDARD, 2, Strada Zorilor, Bucaresti

Levelezőlap által franco megrendelhető. „Urodonal illusztrált Almanach és naptár” az 1931-ik évre, hasznos tanácsokkal és a háztartásra vonatkozó utasításokkal ellátva, Drogeria Standard, Strada Zorilor 2 Bucaresti.

állapotot, amely szerint „ibi bene, ubi patria”, ahol jó, ott a haza. Ennek követelményeként szervezettünk összes felnőtt tagjaitól megköveteljük, hogy ideáljaink megvalósítását magukra nézve is kötelezőnek tartásuk és ténylegesen palesztinai chalucokká váljanak.

A Hásomér Hácáir világszervezet munkájának legfényesebb bizonyítéka az, hogy ma a „Hechaluc” szervezetnek több mint egyharmada a mi mozgalmunkból kerül ki és a legutóbbi chaluci allijah több mint 60 százaléka a Hásomér Hácáir chalucából rekrutálódott.

Most térjünk ki arra az olyan nagy port felvert „szakadásra”-ra. Ez a szakadás nem most állott be, hiszen már az 1926. évi konferencián is meg voltak ugyanezek az ellentétek. Az ellentétek okait a Kibuc „Russi-Látvi”-nak, a Hásomér Hácáirból most kivált csoportnak a kibucról alkotott fölfogása és az arab kérdésben elfoglalt gerinctelen álláspontja szolgáltatta. Míg a Hásomér Hácáir, illetőleg a Kibuc Arci a kibucban egy ideológiailag is egységet jelentő közösséget lát, addig a Kibuc Russi-Látvi a kibucot egy a központból meha nélkülans kormányozott pusztá gazdasági formának tekinti. E különböző fölfogásból következik, hogy a Hásomér Hácáir a kibucban olyan szervezet lát, amely az egyen összes problémáit megoldja, vagy is meg kell oldja a család, a nevelés a gyermek és az egyen összes többi problémáit is, míg a másik tábor a kibucnak ezt, a szerintünk legfontosabb feladatát tagadába veszi.

Az arab kérdésben a Kibuc Arcinak az az álláspontja, hogy a Zsidó Nemzeti Otthon megvalósítása egy ellenséges magatartású arab tömeg közepette elképzelhetetlen. Az arab és zsidó népek közötti Palesztina felépítésében közös. Nem fogadjuk el a Brith Salom minden nemzeti érdeket szemelőt tévesztő pánik politikáját. Mi az arab és zsidó tömegek közös megszervezésében látjuk a kérdés megoldásának kulcsát, mert a legutóbbi palesztinai események rugóit a birtokukat és hatalmukat féltő effendik machinációjában látjuk. Ők jól tudják, hogy a zsidó munkásság által megszervezett és öntudatra ébredt arab dolgozó tömegek hamarosan le fogják rázni a jármot, ha csak a zsidó kolonizációt, amely maga után vonja az arab tömegek felvilágosítását, meg nem semmisítik. Ez ellen csak egy módszer van és ez a közös szervezkedés. Ha a cionista körök hallgattak volna a Kibuc Arci évek óta hangoztatott álláspontjára, a szomorú emlékeztető 1929 augusztusában lejártszódo események talán nem következtek volna be. A szakadár Russi-Látvi irányzat azonban még az augusztusi események után sem volt hajlandó célra nem vezető és a cionista mozgalmat veszélyeztető álláspontjával szakítani és így kénytelen volt a mozgalmából távozni.

Az itt elmondottakból világosan következik, hogy: 1. a Kásomér Hácáir a galutban nem politikai, hanem nevelő mozgalom és politikai ideáljai csak a Erec Jiszráelben valósítható meg, 2. hogy a Hásomér Hácáir az első pont logikus következményeképpen cionista és 100 százalékból chaluci mozgalom.

Székely Móse

HIRDETÉS AZ ÜZLET LELKÉ: HIRDESSEN AZ UJ KELETBEN

A Hásomér Hácáir programja a galutban és Palesztinában

Kaptuk a következő levelet:

Igen tisztelt Szerkesztő Ur!

Az erdélyi zsidó sajtóban az utóbbi időben sorozatos támadások jelentek meg a Hásomér Hácáir mozgalom ellen. A támadások középpontjában a Hásomér Hácáir harmadik világszervezetének és az ezen történt „szakadás” állott. Hogy a cionista közvélemény helyesen legyen informálva, szükségesnek tartjuk ismertetni a Hásomér Hácáir mozgalomát és ideológiáját a maga valóságában. Legfontosabbnak azt tartjuk, hogy tiszta képet nyujtsunk a Hásomér Hácáir világszervezetéről, amelynek irányát az Erdélyben idén alakult Hásomér Hácáir mozgalom követni akarja.

A Hásomér Hácáir ifjúsági nevelő mozgalom és a galutban kizárólag nevelő munkát végez. Ezért galutbeli tagjai nem is vehetnek részt semmilyen politikai formációban és a Hásomér Hácáir politikai működése a galutban a cionista alapok, valamint palesztinai munkás intézmények támogatása és a cionista és chaluci eszme propagálásában merül ki.

A Hásomér Hácáir felnőtt chaluc tagjai Palesztinában a Kibuc Arciba tömörültek és ezen a néven olyan gazdasági és politikai egységet képeznek, amely szoros kapcsolatokat tart fenn a galuti nevelő mozgalommal. A Kibuc Arcinak a különböző kérdésekben kikristályosodott álláspontja determinálólóg befolyásolja a mozgalom felnőtt tagjainak állásfoglalását és így a Hásomér Hácáir ideológiáját, amely a Kibuc Arci befolyása folytán jött létre három alaptételben fektethetjük le: cionizmus, szocializmus és chalucit.

Vegyük sorra mindegyiket:

1. Cionizmus. A Hásomér Hácáir harmadik világszervezetének ebben a kérdésben a következő határozatot hozta: „A zsidó nép minden rétegének létérdeke a Palesztina felépítését célzó közös munka s kooperáció, amelynek egységes kifejezője a Cionista Világszervezet. A Hásomér Hácáir a palesztinai Zsidó Nemzeti Otthon felállításában látja a zsidó kérdés megoldását. A Cionista Világszervezet közös kerete az ország felépítése és a zsidó nemzet regenerálása érdekében egyesült erőknél. Ennek következményeképpen a cionista világszervezethez tar-

tozik, de minden erejével részt vesz a nemzeti alapok munkájában.

Praktikus téren a Hásomér Hácáir eme fölfogását megvalósítandó keresszülvitte a galuti ifjúsági mozgalom teljes hebralizációját és ma a Hásomér Hácáir az egyetlen galuti ifjúsági szervezet, amelynek minden hivatalos és nem hivatalos megnyilvánulása száz százalékosan héberül történik. A nemzeti alapokban való részvételünk az összes cionista ifjúsági szervezetek között a legnagyobb mértékű, aminek bizonyítéka, hogy az „Unser Fonds”-ban a Keren Kayemeth hivatalosbulletinjében olyan cikkeket jelennek meg, amelyeknek címe: „A Hásomér Hácáir munkája a Keren Kayemeth terén követendő mintakép.” Lengyelországban a héber kulturának a Hásomér Hácáir szinte egyedüli zászlóhordozója és a hivatalos héber kultúra irányítása is csaknem teljes egészében a Hásomér Hácáir kezében van, mert a héber elemi iskolák és gimnáziumok tantervének több mint ötven százaléka a Hásomér Hácáir szervezetnek erre a munkára kiküldött tagjai sorából rekrutálódik.

2. Szocializmus. A Hásomér Hácáir világszervezetének kimondotta, hogy a Kibuc Arci nemcsak a zsidó nép szerves része, hanem osztályhelyzeténél fogva a nemzetközi munkásságnak is tagja. Ezért a cionista szervezetnek belül szocialista és mint ilyen, tagja a nemzetközi munkásmozgalomnak. Álláspontja azonban egy a második, mint a harmadik internacionálával szemben különböző ideológiai okok miatt elutasító. Ennek a programnak gyakorlati következményei azonban csak a Palesztinában letelepedett Kibuc Arcira vonatkoznak és nem a galutbeli Hásomér Hácáir nevelő munkájára is. A galutban csak egy lehet a célunk és ez a Cionista Világszervezet munkájának támogatása, mert csak ennek révén valósulhat meg a zsidó tömegek produktíválódásának folyamata.

Chalucit. Konzekvens cionista és szocialista álláspontunknak egyenes és az ifjúsági mozgalmakat jellemző, meg nem alkuvo következménye, hogy céljaink megvalósítását a praktikus chaluci munkában látjuk. Nem tartjuk ifjúsági egyesülethez méltónak azt az

HIR

Uj Kelet az erdélyi zsidó Főszerkesztő: D. Felelős szerkesztő: Bukaresti sz. Hátszegi Ernő, akinek utánon megjelölésével

Helybenhagyta armesterek választólgarmesterválasztón és fellebbezésre végző fórumhoz ponti revíziók fellebbezését gyta Gáspár Ján arton Ernő és T armestereké válók működése tehát magasabb helyre egerősítést.

Népszerű tudomány-kör program 1930. december 17-én este munkás Otthonban gyermekgyógyász, gyermekvédelmi előadás. Belépőt szívesen lát a K

Meghalt Mayer délelőtt halt Mayer Mayerné, a v mert és becsült után temették a s egy részvét mellett

Folytatják az osifikálását. Bésből osztrák vasutak lentette, hogy foly akadt elektrifikálást. Elsősorban a raz—Bécs és a Heg lak és a Tauern-v lesz szó.

Zogu király és F gnő házasságára lép tük: Több lap rón lenti, hogy olasz I ömmel látják Zog ndoxia bolgár here sság legnagyobb al gy a királyi moha dig katolikus vall

A Kolozsvári Re zgatósága tudati odabó' elfűnt a „I ieti. Cluj 1621. Ref zium” szövegét inte szterium megsemt totta és 1930 máj peeséket engedély ata a következő: „I ieti eu drept de pu vilvanossági jogu ginnázium”.

Az új osztrák usztria együtt aka gi téren a többi á lentik: Ender dr. s tegnap sajtófogad hirlapírókhoz az ig szolgálatára érdekg Ausztiria együtt bi államokkal gaz egész világ egy epez. Az osztrák ko esz részt minden ol tásában, amely a k terjesztése elől ki at elhárítani. Az á terjek az egymásra nemzetközi viszon zarkóznak, hane észszégnék kell meg

A somérok tánc isler M. halála mi eember 20-án, szon eg a KAC klubban, egy az érdeklődés.

Parasztgyilkossá zék előtt. A kolozs na délelőtt Székely zso parasztkot gyi gáltak. A két par erekedés után össze osif Gárbo községb kit úgy elverték, ho alt. A vádirat szeri entétkelen csetep helynek hevében Gil kkor Székely Dénes gy ütessel leterített zintén botot kerített teltétek Gilovan, a eibe belehalt. A törv zólag, hogy jogos ent súlyos testisért etről van szó, elren

HIREK

Uj Kelet az egyetemes erdelyi és bansági zsidóság napilapja
 Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő
 Felelős szerkesztő: Jámor Ferenc
 Bukaresti szerkesztőség:
 Hátszegi Ernő, Hotel Imperial
 A képek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg

Helybenhagyták a kolozsvári alpolgármesterek választását. A kolozsvári alpolgármesterválasztás sok viszontagság és fellebbezésen keresztül pénteken végső fórumhoz került. A bukaresti ponti revíziós bizottság a románok fellebbezését elutasította és jóváhagyta Gáspár János, Bartalis Sándor, Marton Ernő és Tuffli Richárd alpolgármesterekre való választását, akiknek működése tehát ezzel a döntéssel a magasabb helyről nyert végleges megerősítést.

Népszerű tudományos előadás. A Gátsky-kör programja során szerdán, december 17-én este 8 órakor az Epitó-kör munkás Otthonban dr. Grünwald Ernő gyermekgyógyász, klinikai asszisztens "Gyermekegészségi problémák" címen előadást. Belépődíj nincs. Vendégek szívesen lát a Kör.

Meghalt Mayer Mayerné. Vasárnap délelőtt halt meg Kolozsváron Mayer Mayerné, a város társadalmánakmert és becsült urasszonya. Hétfőn tartották meg a temetést a sétatéri státusházban egy részvét mellett.

Folytatják az osztrák vasutak elektrifikálását. Bécsből jelentik: Straffella, osztrák vasutak vezérigazgatója kijelentette, hogy folytatni fogják a felbontott elektrifikálási akció előkészítését. Elsősorban a Salzburg-Bécs, a Bécs-Bécs és a Hegyeshalom-Bécs vonalak és a Tauern-vasut villamosítására lesz szó.

Zogu király és Eudoxia bolgár hercegnő házasságra lépnek? Belgrádból jelentik: Több lap római híradás alapján leírta, hogy olasz hivatalos körökben hamarosan látják Zogu alban király és Eudoxia bolgár hercegnő frigyét. A házasság legnagyobb akadályja jelenleg az, hogy a király mohamedán, a hercegnő pedig katolikus vallású.

A Kolozsvári Ref. Fiufigimnázium igazgatósága tudatja, hogy a titkári állásból elfűnt a „Liceul Reformat de Cluj” Cluj 1621. Református Fiufigimnázium” szövegű intézeti pecsétet a Mesterium megsemmisítettnek nyilvánította és 1930 május 25-től kezdve az intézeti pecsétet engedélyezte, amelynek körében a következő: „Liceul Reformat de Cluj cu drept de publicitate Cluj 1621. Fiufigimnázium”.

Az új osztrák kancellár szerint Ausztria együtt akar működni gazdasági téren a többi államokkal. Bécsből jelentik: Ender dr. szövetségi kancellár tegnapi sajtófogadáson kerest intezett hírlapírókhoz az igazság és igazságosság szolgálása érdekében. Hangoztatta, hogy Ausztria együttműködni kíván a többi államokkal gazdasági téren, mert az egész világ egy gazdasági egységként épvez. Az osztrák kormány készséges részt minden olyan terv megvalósításában, amely a gazdasági területek fejlesztése elől kívánja az akadályokat elhárítani. Az államok fel kell ismernék az egymásra utaltság érzését és nemzetközi viszonylatokban nem az érzékszónak, hanem a békés segítő-szervegnek kell megnyilvánulnia.

A somérok táncestélye, melyet dr. Eisler M. halála miatt elhalasztottak, december 20-án, szombaton este tartják a KAC klubban. A táncestély iránt nagy az érdeklődés.

Parasztyilkossági per a törvények előtt. A kolozsvári törvényeszen a délelőtti Székely Dénes és Puskás István parasztyilkossági perét tárgyalják. A két paraszt egy koresmai verekedés után összeverekedett Gilovan István Garbo községben lakó paraszttal. Azt úgy elverték, hogy sérüléseibe belehalt. A vádirat szerint a verekedés jeltelen esetepatéből származott, melynek hevében Gilovan kést rántott. A bíróság Székely Dénes karót vett elő és ítéssel leterítette Gilovant. Puskás István botot kerített és együttes erővel megölték Gilovan, aki másnap sérüléseibe belehalt. A törvényeszek arra vonatkozólag, hogy jogos önvédelemből történt súlyos testisértesből eredő haláláról van szó, elrendelte a bizonyítást.

MÁR CSAK

4

Nevezetes dátum, határkö, sorsfordulópont minden ember életében

Nyeremények kifizetője: **ALBINA BANK**

nap van december 21-ig

A kolozsvári mentők készpénz-sorsjátékának húzási napjáig!

100 leivel 3,450.000 lejre játszik

1,000.000

Sorsolási eredményről hírlapi és hivatalos nyereményjegyzék

Főnyeremény:

Lej készpénzben

Sorsjegyek az ország minden városában kaphatók: Bankokban, piaci árusoknál, tözsdékben, fodrász- és más üzletek helyiségekben, ügynököknél stb. Sorsjegyek rendelhetőek: 117 lej előzetes beküldése ellenében: Központi sorsjegyiroda Cluj—Kolozsvár, Str. Memorandului 16. szám. — Telefon: 833. sz.

Egy állítólagos munkanélküli vasdoronggal leütött egy máramaros-szigeti korcsmárost

Munkát kért és a visszautasító válasza leütötte Stern Ábrahámot

Sighetul-Máramaros-sziget, december 16. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A máramaros-szigeti Zsidó utcában ma reggel borzalmas bűnyű történt. Stern Ábrahám koresmáros váratlan merényletnek lett áldozata és a nagy családu szerencsétlen embert rendkívül súlyos sérüléssel szállították a köz kórházba.

Stern koresmájába ma reggel beállított egy ismeretlen ember és azzal, hogy munkanélküli, arra kérte Stern, hogy bármilyen minőségben alkalmazza a ház körül. Stern kijelentette, hogy nem tud munkát adni és nem is tudja mire vélni az idegen kérését, aki éppen egy koresmába jön munkát

kérni, ahol tudvalevőleg nincsen munkaalkalom. Erre az idegen a kabátja alól egy vasdorongot kapott ki és azzal főbeverte Stern, hogy az rendkívül súlyos koponya-sebvel ajultán esett össze. Ezután az idegen elmenekült és Stern Ábrahámot csak néhány perc múlva fedték fel vérbenfagyva a koresma padlóján az arra haladó járókelők. Stern azonnal a köz kórházba szállították, ahol megállapították, hogy súlyos koponyatörést szenvedett és felgyógyulásához kevés a remény. A tettes közrekerítése érdekében megindult a nyomozás.

Szabadlábrahelyezték Markovits Hermann, a nagyváradi Bihoreana Bank igazgatóját. Nagyváradról jelentik: Ismeretes, hogy Barbu Romulust és Markovits Hermann, a Bihoreana Bank igazgatóit a törvényeszek három, illetőleg kétvély feyházra ítélte. A tábla a napokban elrendelte a két igazgatónak óvadék ellenében való szabadlábra-helyezését. Barbu Romulust a tábla 300 ezer lej készpénz, vagy értékpapír, Markovits Hermann pedig 100 ezer lej készpénz, vagy értékpapír letételére kötelezte. Markovits Hermann családja a mai napon lefizette a 100 ezer lej óvadékot és Markovits Hermann szabadlábra helyezték. Barbu Romulus családja egyelőre nem tudta előteremteni a 300 ezer lejt és így még az ügyességi fogház lakója.

Az új kereskedelmi törvénytervezet és a kisebbségi részvényesek védelme. Bukarestből jelentik: Az új kereskedelmi kódex törvénytervezete elkészült és valószínűleg már a napok folyamán publikálni fogják. A tervezet megkülönbözteti az összes érdekelt szervezeteknek, hogy tegyék meg észrevételüket, mielőtt a javaslatot a parlament elé terjesztenék. A kódexnek a részvénytársaságok működésére vonatkozó részében nagy újításokat vezetnek be és pedig a kisebbségi részvények védelmére. Az új kódex szerint a részvénytársaságok igazgatósága legfeljebb öt tagból állhat. Egy személy maximálisan hat igazgatóságban foglalhat helyet. A végrehajtó bizottság legfeljebb három tagból állhat és egy személyben legfeljebb három választásnál lehet ilyen pozícióban. A törvény egyúttal intézkedik az igazgatósági tagok felelősségéért az ügykezelésben. Az igazgatóság tagjai minden vagyonukkal felelősek. A kereskedelmi törvénytervezet olyan formában veszi védelmébe a részvényeseket, hogy a kisebbségi részvényesek, ha az alaptörvény 10 százalékat képviselik, bárhol összegyűlhetnek, nemcsak a részvénytársaság székházában és delegálhatnak egy tagot, hogy az védelmezze meg jogait. Az új kereskedelmi törvénytervezet felüli a már tavaly megszavazott kényszerjegyzésről szóló törvényt is.

A Népszövetségi kölesön a nemzetközi mezőgazdaság számára. Zürichből jelentik: A Népszövetség pénzügyi bizottsága, amely január 15-én ül össze Genfben, véglegesen határozni fog a nemzetközi mezőgazdasági hitel tervezete fölött. Ez a kölesön nem marad a Népszövetség pénzügyi technikájának keretei között, hanem politikai jellegűt. Eppen ezért a Népszövetségi Tanács fog vele foglalkozni, mert érdeke, hogy ne éledejen ki ez a kérdés a mezőgazdasági krízis következtében. A népszövetségi tanácsnak ügyelnie kell arra, nehogy egyik ország a másik fölött előnybe jusson. A kölesön főleg arra szolgál, hogy a mezőgazdaság abba a helyzetbe kerüljön, hogy jobb béreket adjon a mezőgazdaságban dolgozók számára. Ennek a kölesnek ellenőrzésére ugynevezett mezőgazdasági clearinget fognak megszervezni, amely a Népszövetség által kinevezendő főkomisszáriusnak lesz alávetve. Kollektív kölesről van szó, melyet a Népszövetség fog kiadni, ugyanolyant, mint amilyent annakidején Ausztria és Magyarország kapott.

Részvénytársaságok Eiser Mátyás dr. halála alkalmából. A kolozsvári kongresszusi hitközség előljárósága az ország minden részéből, sőt a külföldről is még mindig kapja a részvényt kifizető táviratokat és leveleket. Megérkezett tegnap dr. Niemerover országos főrabbinak a sürgönye is, amelyben jelzi, hogy a vonatról lekészt, azért nem lehetett jelen „barátja, a nagyrabbi” végzettségén. Mély megindultsággal fejezi ki részvétét a nagy veszteség fölött. Az Eiser-kertre újabban dr. Fischer József és Fischer Lipótné egy-egy fát adományoztak, a nagy halott iránti kegyeletük kifejezésül. Méltóbb emléket Palesztina e nemes rajongójának alig lehet állítani, mint a nevérel elnevezett kertet. — Itt rektifikáljuk a temetésről szóló tudósításunk egy kellemetlen sajtó hibáját. Klein Elijah rabbi lendületes és mélyen átértett beszédében egy midrási példázat alapján mondotta, hogy a katasztrófát már előre sejtettük. A Nádáv és Avihuval kapcsolatos midrás azonban a sajtóhiba következtében értelmezavart okozott.

NAPRÓL-NAPRA

A Nemzetközi Rádió-unió közlése szerint Európában Németország rádióállomásainak adóenergiája a legnagyobb, 535 kilowatt. Angliának 470, Oroszországnak 222, Svédországnak 120, Csehszlovákiának 107, Franciaországnak 74 kilowatt összes adóenergiája van.

Lyonban egy örmény munkás barát-nőjét és fiát revolverlövéssekkel megölte és a fiu egy barátját életveszélyesen megsebesítette. A rendőrök a menekülni akaró gyilkost autón üldözték s egy lövéssel életveszélyesen megsebesítették.

Az újjáépített louvaini egyetemi könyvtár falából eltávolított német-ellenes, latin szövegű felírás visszahelyezési ügye a belga másodfokú bíróságot is foglalkoztatta. A felsőbb bíróság is elutasította a visszahelyezési kérelmet, az most jogerőssé vált s a felírás többet nem fogja hirdetni a könyvtár falán: „Az európai rombolási düh megsemmisítette s az amerikai géniusz építette ujja”.

A Journal de Geneva római levelezője szerint Marconi szenátor új tanulmánya, amely a rádiótelefon-beszélgetések titkosságát van hivatva megőrizni, azon alapszik, hogy a kibocsátott rádióhullámokkal együtt egy zavaró hullámot is küldenek ki az éterbe s így az adást érthetően csak különleges hullámszűrő készülékkel ellátott felvevő készülék foghatja fel.

A világ gabonapiacain csökkent az orosz buzaárak. Beavatottak úgy vanak informálva, hogy a szovjet visszafartja megmaradt exportkészleteit mind addig, amíg a délamerikai államok is megjelennek terményeikkel. Azt hiszik, hogy az újabb orosz sakkhúzás tényleg valamelyes eredményre számot tarthat, mert a kanadai pool már kezdi készletei értékesítését, hogy megelőzze Argentína és Ausztrália kínálatát. Késégtelen, hogy közelebből nem várható javulás a buza árak alakulásában.

A Press Association nankingi távirata szerint Hankauban a délkinai kormány haditörvényszéke halálra ítélte és kivégeztetett ötven kommunista diákok, akik állítólag merényletet készítettek elő Csang Kai Sek marsall ellen.

Halálozás. Zilahról jelentik: A napokban meghalt Ábrahám Adolf Valkó község jegyzője, akit óriási részvét mellett temettek. Ábrahám Adolf az első cionista harcosok közül való volt és már évtizedekkel ezelőtt dolgozott Palesztina érdekében. Ábrahám Adolf ötvenhat évét élt.

Megnyitják a szatmári zsidó kórházi ambulatóriumot. Szatmári tudósítónk jelenti: 1925 júniusában helyezték le a szatmári zsidó kórház alapkövét. Az építkezés meg is indult és hála a kórházépítő bizottság fáradozásainak, különösen Csengeri Mayer Sándor nagy birtokos és az amerikai Joint buzgóságának, valamint a szatmári zsidóság áldozatkészségének, alig két esztendő alatt elkészült a kórházi épület. Az építkezés nyolcmillió befektetést igényelt, amelyet a kórházbizottság esodlatos energiával elő tudott teremteni. Azonban a gazdasági krízis pontot tett a nagyarányú vállalkozásra és a felszereléshez és berendezésre szükséges másfél-millió lejt már nem lehetett előteremteni. A kórházegyesület választmánya kénytelen volt lemondani a gazdasági válság elmúltáig a kórház felszereléséről és megnyitására. Hogy azonban az akció mégis közelebb jöjjön céljához, az egyesület a szegény betegek érdekében ambulatóriumot állított fel. Fájdalom, bizonyos körök elgáncsolnak az ambulatórium működését. Ma az a helyzet, hogy az ambulatórium készen áll. A zsidó orvosok egy csoportjának ellenállását is le kell győzni, akik gazdasági érdekük veszélyeztetése címén emelnek vétőt az ambulatórium működése ellen. A kórházegyesület tekintettel volt az orvosok mai nehéz viszonyaira és úgy határozott, hogy az ambulatóriumot megnyitja, azonban csak kellően igazolt vagyontalan betegeknek bocsátja azt rendelkezésre és pedig felekezeti különbség nélkül. A közeli napokban tehát az ambulatórium megnyílik. Később, ha majd a kórház megnyílik, akkor az ambulatórium meg fog szünni. Dr. S. M.

